

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΕΡΙ ΤΟΥ «ΠΑΤΟΥΧΑ».

Πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Κριτικῆς» ἀφίλω ἐξηγήσεις τινὰς διὰ τὸ μυθιστόρημά μου, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει νὰ δημοσιεύεται εἰς αὐτὴν ἀπὸ τοῦ παρόντος τευχους. Ὁ «Πατούχας» δὲν εἶνε νέον ἔργον. Ἐγράφη καὶ ἐδημοσιεύθη πρὸ ἑνδεκα ἐτῶν εἰς τὴν «Ἐφημερίδα». Ἀλλ' ὑπὸ τοὺς ὅρους ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἔγραψα καὶ ἐδημοσιεύθη τότε, ἀπετελέσθη μόνον προσχεδιάσμα τοῦ ἔργου τὸ ὁποῖον εἶχα εἰς τὴν φαντασίαν μου. Ἐγράφετο ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ καὶ παρεδίδοτο ἀμέσως πρὸς τύπωσιν, ὡς κοινὴ δημοσιογραφικὴ ὅλη. Ἦσαν καὶ τότε δημοσιογράφοι, ὅπως σήμερον, ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπιφυλλίς ἐκεῖνα δὲν ἐθεωρεῖτο ἐπαρκὴς σενεργασία ἐκ μέρους μου εἰς τὴν «Ἐφημερίδα», ὁ «Πατούχας» ἔγραψα ἐν μέσῳ παντοειδῶν δημοσιογραφικῶν ἐργασίων καὶ περιπλανηδῶν.

Βεβαίως προκείμενα νὰ γραφῇ ὑπὸ τοιοῦτους ὅρους ἔργον ἔχον ἀξιώσεις ἀνωτέρας τῆς δημοσιογραφικῆς ἐπιφυλλίδος, εἶνε προτιμότερον νὰ μὴ γραφῇ. Τοῦτο τὸ ἐκτέφθην καὶ τότε. Ἀλλὰ τὸ ἐκτέφθην ὀλίγον ἀργά, δηλαδὴ ὅταν ἦδη εἶχεν ἀρχίσαι ἡ δημοσίευσσις καὶ ἀφοῦ εἶχεν ἀρχίσαι, ἔπρεπε νὰ τελευτήσῃ.

Ἡ ἀναπόσιθις εἰς τὴν «Κριτικὴν» μὲ πῆρσεν τὴν εὐκαιρίαν, ἃν καὶ ὀλίγον ἀργά, νὰ δοῦμαι εἰς τὸ προσχεδιάσμα ὁριστικὴν καὶ πλήρη μορφήν καὶ τὴν εὐκαιρίαν ταύτην ἐπωφελέσθην, ἐφ' ὅσον ἦτο δυνατόν νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν ἐμπνευσθὴν μὲ τὴν ὁποίαν πρὸ ἑνδεκα ἐτῶν τὰ ἐσχεδιάσα. Οὕτω δὲ ὁ Πατούχας θὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν «Κριτικὴν» ὀλίγον διαφορετικὸς ἀπὸ τὸν Πατούχαν τὸν ὁποῖον ἐγνώρισαν οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἐφημερίδος».

Ίσως μοῦ παρατηρήσουν τινὲς ὅτι δὲν εἶχα τὸ δικαίωμα νὰ μεταβάλλω ἔργον δημοσιευθὲν ἦδη καὶ ἀποκτήσαν οὕτω ὁριστικὴν μορφήν καὶ ἀτομικότητα. Δὲν γνωρίζω ἂν ἡ παρατήρησις αὕτη ἔχει ἀξίαν μεγαλειτέραν τοῦ ἀπλοῦ φετιχισμού. Νομίζω ὅμως ὅτι μεγαλειτέρον καὶ πραγματικώτερον παντὸς ἄλλου εἶνε τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθῆκον νὰ διορθώσῃμεν ὅ,τι νομίζομεν ὡς πληρελῶς γεγόμενον.

Φίλος συνάδελφος πρὸ καιροῦ μοῦ ἀνέφερε διάφορα παραδείγματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδυνάμην νὰ ἐπικαλεσθῶ, ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ θέσω τὴν μικρὴν μου ὑπαρξίν πλυσίον εἰς ὀνόματα μεγάλων καὶ ἀνδόξων συγγραφέων, οἵτινες ὁμοίως ἐτροποποίησαν ἔργα των καὶ μάλιστα ὅτιν ἦν ταῦτα εἶχον λάβει τὴν μορφήν καὶ τὴν ζωὴν τοῦ βιβλίου.

I. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ

—•••••—

ΧΩΡΙΣ ΤΙΤΛΟ

Λίγα λόγια. ἔκπρυνται τὸ ἔργον τῆς «Κριτικῆς» καὶ περιληφθέντα εἰς μίαν ἀνταπόκρισιν μου εἰς τὸ γαλλικὸν περιοδικὸν «Mercure de France», ἐτίθεσαν τοὺς κύκλους τοῦ κ. Κίμωνος Μιχαηλίδου, διαβουλεύου τῶν «Παναθηναίων» ὁ ὁποῖος ἀθεώρητα καθήκον τοῦ νὰ εἰρηνευθῇ δι' αὐτὸ καὶ νὰ ἐξυπαλιθῇ τὸ ἔργον μας εἰς μίαν σημείωσιν σου.

Δηλῶ μὲ πᾶντα εὐκρίνεια ὅτι δὲν ἐξυπαλίσθη διότι διὰ ταῦτα. Θεωρῶ ὡς φυσικώτατον ὁ κ. Μιχαηλίδης νὰ κρίνῃ τὸ ἔργον μας ὡς μωρὸν, διότι πολὺ καλὰ γνωρίζω πῶς σκέπτεται